

(i) Printed Pages : 7

Roll No.

(ii) Questions : 9

Sub. Code :

1	7	4	2	6
---	---	---	---	---

Exam. Code :

0	0	0	5
---	---	---	---

B.A./B.Sc. (General) 5th Semester

(2125)

POLITICAL SCIENCE (In all Mediums)

Paper : Comparative Political Systems (UK and USA)

Time Allowed : Three Hours]

[Maximum Marks : 90

Note :— (1) Question No. 1 is compulsory. Attempt any **NINE** questions in about **10-20** words each. Each question carries **2** marks.

(2) Attempt **ONE** question from each Unit. Each question carries **18** marks.

(Compulsory Question)

1. Attempt any **NINE** questions:

(i) Define comparative politics.

(ii) Explain any two features of Modern Comparative methods.

(iii) What is a feedback loop in Political System approach?

(iv) Any two limitations of traditional method of comparative government and politics.

(v) Differences between the Conventions and Law.

- (vi) Any two conventions related to the Speaker of England.
- (vii) Difference between King and Crown.
- (viii) What do you understand by His Majesty's opposition in England?
- (ix) What is jury system in England?
- (x) What do you understand by the term delegated legislation?
- (xi) Any two federal features of the American Constitution.
- (xii) What is the Doctrine of Implied Power?
- (xiii) What is Electoral College in the election of the US President?
- (xiv) What do you mean by Pocket Veto?
- (xv) What is Rule of Law in the British Political System?

UNIT—I

- 2. Define Comparative Politics. Critically analyse its nature and scope.
- 3. Critically analyse the traditional methods for the study of comparative government and politics with a focus on its limitations.

UNIT—II

- 4. "The King of England reigns but does not rule." In the light of this statement discuss the power and role of the King.
- 5. Critically analyse the concept of Parliamentary Sovereignty in Britain.

UNIT—III

- 6. Critically analyse the provision of separation of power and checks and balances in the US Constitution.

- 7: American Senate is the most powerful upper chamber in the world.
Discuss this statement.

UNIT—IV

8. Discuss the nature and role of Interests/Pressure Groups in the UK.
9. Discuss the Party System in the US.

(हिन्दी माध्यम)

नोट :- (1) प्रश्न संख्या 1 अनिवार्य है। लगभग 10-20 शब्दों में कोई भी नौ प्रश्न हल करें। प्रत्येक प्रश्न 2 अंकों का है।

(2) प्रत्येक यूनिट में से एक प्रश्न हल करें। प्रत्येक प्रश्न 18 अंकों का है।

(अनिवार्य प्रश्न)

1. कोई भी नौ प्रश्न हल करें:

- (i) तुलनात्मक राजनीति को परिभाषित करें।
- (ii) आधुनिक तुलनात्मक पद्धतियों की किन्हीं दो विशेषताओं की व्याख्या करें।
- (iii) राजनीतिक व्यवस्था दृष्टिकोण में फीडबैक लूप क्या है?
- (iv) तुलनात्मक सरकार और राजनीति की पारंपरिक पद्धति की किन्हीं दो सीमाएँ।
- (v) परंपराओं और कानून के बीच अंतर।
- (vi) इंग्लैंड के स्पीकर से संबंधित कोई दो सम्मेलन।
- (vii) राजा और क्राउन के बीच अंतर।
- (viii) इंग्लैंड में महामहिम के विरोध से आप क्या समझते हैं?

- (ix) इंग्लैंड में जूरी प्रणाली क्या है?
- (x) प्रत्यायोजित विधान से आप क्या समझते हैं?
- (xi) अमेरिकी संविधान की कोई दो संघीय विशेषताएँ।
- (xii) निहित शक्ति का सिद्धांत क्या है?
- (xiii) अमेरिकी राष्ट्रपति के चुनाव में निर्वाचक मंडल क्या है?
- (xiv) पॉकेट वीटो से आप क्या समझते हैं?
- (xv) ब्रिटिश राजनीतिक व्यवस्था में विधि का शासन क्या है?

यूनिट-I

2. तुलनात्मक राजनीति को परिभाषित कीजिए। इसकी प्रकृति और दायरे का समालोचनात्मक विश्लेषण कीजिए।
3. सीमाओं पर ध्यान केंद्रित करते हुए, तुलनात्मक सरकार और राजनीति के अध्ययन के लिए पारंपरिक तरीकों का समालोचनात्मक विश्लेषण कीजिए।

यूनिट-II

4. "इंग्लैंड का राजा शासन तो करता है, लेकिन आदेश नहीं करता।" इस कथन के आलोक में राजा की शक्ति और भूमिका पर चर्चा कीजिए।
5. ब्रिटेन में संसदीय संप्रभुता की अवधारणा का आलोचनात्मक विश्लेषण कीजिए।

यूनिट-III

6. अमेरिकी संविधान में शक्ति के पृथक्करण और नियंत्रण एवं संतुलन के प्रावधान का आलोचनात्मक विश्लेषण कीजिए।

7. विश्व का सबसे शक्तिशाली उच्च सदन अमेरिकी सीनेट है। इस कथन पर चर्चा कीजिए।

यूनिट-IV

8. ब्रिटेन में हित/दबाव समूहों की प्रकृति और भूमिका पर चर्चा कीजिए।
9. अमेरिका में दलीय प्रणाली पर चर्चा कीजिए।

(पंजाबी अनुवाद)

- नोट :- (1) ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਨੰਬਰ 1 ਲਾਜ਼ਮੀ ਹੈ। ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਲਗਭਗ 10-20 ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 2 ਅੰਕ ਹਨ।
(2) ਹਰੇਕ ਯੂਨਿਟ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ। ਹਰੇਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਦੇ 18 ਅੰਕ ਹਨ।

(ਲਾਜ਼ਮੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨ)

1. ਕੋਈ ਨੌਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਕਰੋ :
- ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
 - ਆਧੁਨਿਕ ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
 - ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਪਹੁੰਚ ਵਿੱਚ ਫੀਡਬੈਕ ਲੂਪ ਕੀ ਹੈ ?
 - ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਰਵਾਇਤੀ ਢੰਗ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਸੀਮਾਵਾਂ।
 - ਪਰੰਪਰਾਵਾਂ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ।
 - ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੇ ਸਪੀਕਰ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਕੋਈ ਵੀ ਦੋ ਸੰਮੇਲਨ।
 - ਰਾਜਾ ਅਤੇ ਤਾਜ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ।

- (viii) ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਮਹਾਰਾਜੇ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?
- (ix) ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿੱਚ ਜਿਊਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੀ ਹੈ ?
- (x) ਸੌਪੇ ਗਏ ਕਾਨੂੰਨ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ ?
- (xi) ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਦੋ ਸੰਘੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ।
- (xii) ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਕੀ ਹੈ ?
- (xiii) ਅਮਰੀਕੀ ਰਾਸ਼ਟਰਪਤੀ ਦੀ ਚੋਣ ਵਿੱਚ ਇਲੈਕਟੋਰਲ ਕਾਲਜ ਕੀ ਹੈ ?
- (xiv) ਪਾਕੇਟ ਵੀਟੋ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?
- (xv) ਬ੍ਰਿਟਿਸ਼ ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਕਾਨੂੰਨ ਦਾ ਰਾਜ ਕੀ ਹੈ ?

ਯੂਨਿਟ-I

2. ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਰਾਜਨੀਤੀ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ। ਇਸਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਦਾਇਰੇ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ।
3. ਸੀਮਾਵਾਂ 'ਤੇ ਧਿਆਨ ਕੇਂਦ੍ਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸਰਕਾਰ ਅਤੇ ਰਾਜਨੀਤੀ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਲਈ ਰਵਾਇਤੀ ਤਰੀਕਿਆਂ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-II

4. “ਇੰਗਲੈਂਡ ਦਾ ਰਾਜਾ ਸ਼ਾਸਨ ਤੇ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਆਦੇਸ਼ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।” ਇਸ ਬਿਆਨ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਰਾਜਾ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
5. ਬ੍ਰਿਟੇਨ ਵਿੱਚ ਸੰਸਦੀ ਪ੍ਰਭੂਸੱਤਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-III

6. ਅਮਰੀਕੀ ਸੰਵਿਧਾਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਦੇ ਵੱਖ ਹੋਣ ਅਤੇ ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਪ੍ਰਬੰਧ ਦਾ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਸ਼ਲੇਸ਼ਣ ਕਰੋ।
7. ਅਮਰੀਕੀ ਸੈਨੇਟ ਵਿਸ਼ਵ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਸ਼ਕਤੀਸ਼ਾਲੀ ਉਪਰਲਾ ਸਦਨ ਹੈ। ਇਸ ਬਿਆਨ 'ਤੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।

ਯੂਨਿਟ-IV

8. ਯੂਕੇ ਵਿੱਚ ਹਿੱਤਾਂ/ਦਬਾਅ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਭੂਮਿਕਾ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।
9. ਅਮਰੀਕਾ ਵਿੱਚ ਪਾਰਟੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕਰੋ।